

2013. – С. 174-184.

3. Галаган В. І. Реалії і проблеми нового КПК України / В. І. Галаган, О. І. Галаган // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 13-18.

4. Сокиран М. Ф. Отримання біологічних зразків для експертизи у криміналістичній діяльності слідчого / М. Ф. Сокиран // Актуальні питання судово-експертного забезпечення кримінальних проваджень: збірник матеріалів круглого столу. – К.: Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів Національної академії внутрішніх справ, 2014. – С. 275-277.

5. Легких К. В. Отримання стороною захисту для експертного дослідження зразків, які знаходяться в матеріалах кримінального провадження / К. В. Легких // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 2. – С. 196-200.

6. Коваленко В. В. Отримання зразків для експертизи у кримінальному провадженні / В. В. Коваленко // Актуальні проблеми застосування нового кримінального процесуального законодавства України та тенденції розвитку криміналістики на сучасному етапі: м-ли Всеукр. наук. – практ. конф. (Харків, 5 жовт. 2012 р.). – Х.: ХНУВС, 2012. – С. 84-86.

Карпов Н.С., Шершньова В.О.

ВІДСТОРОНЕННЯ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ВІД ПОСАДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПРО ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТ. 212 КК УКРАЇНИ

Відповідно до ч. 1 ст. 212 КК України, одним із суб'єктів умисного ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів, що входять в систему оподаткування, введених у встановленому законом порядку, є службова особа підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності.

Які службові особи можуть бути суб'єктами злочину, що кваліфікується як «ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів», роз'яснив Пленум Верховного Суду України у підпункті 1 пункту 7 постанови № 15 від 8 жовтня 2004 р. «Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів» [1, с. 313-322]. Це службові особи підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, їх філій, відділень, інших відокремлених підрозділів, що не мають статусу юридичної особи, на яких покладені обов'язки з ведення бухгалтерського обліку, подання податкових декларацій, бухгалтерських звітів, балансів, розрахунків та інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою обов'язкових платежів до бюджетів і державних цільових фондів (керівники; особи, котрі виконують їхні обов'язки; інші службові особи, яким у встановленому законом порядку надане право підпису фінансових документів).

Службовець, який підозрюється у вчиненні злочину, передбаченого

ст. 212 КК України, залишаючись на посаді, може негативно впливати на перебіг досудового розслідування (приховати сліди злочину, вилучити та знищити необхідні для розкриття злочину документи або змінити їх зміст, впливати на свідків, інших підозрюваних, підлеглих йому по службі) або продовжувати злочинну діяльність.

Тому необхідно у порядку, передбаченому ст.ст. 154-158 КПК України, під час досудового розслідування вирішувати питання про застосування щодо підозрюваного у вчиненні вказаного злочину такого заходу забезпечення кримінального провадження як відсторонення від посади. Цей захід застосовується слідчим суддею на строк не більше двох місяців. Однак такий строк може бути продовжено відповідно до вимог ст. 158 КК України.

За загальним правилом відсторонення від посади застосовується щодо осіб, які підозрюються у вчиненні злочину середньої тяжкості, тяжкого чи особливо тяжкого злочину. Отже, цей захід може бути застосований у кримінальному провадженні, якщо особа підозрюється у вчиненні злочину, передбаченого ч.ч. 2 та 3 ст. 212 КК України.

Згідно з ч. 1 ст. 155 КПК України, із клопотанням про відсторонення підозрюваного від посади до слідчого судді має звернутися прокурор, а також слідчий за погодженням з прокурором. Загальні вимоги до клопотання визначені у ч. 2 ст. 155 цього Кодексу.

У клопотанні про відсторонення підозрюваного від посади у кримінальному провадженні про злочин, передбачений ст. 212 КК України, повинні бути вказані такі відомості: 1) короткий виклад обставин цього злочину; 2) правова кваліфікація злочину із зазначенням частини ст. 212 КК України; 3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину, і посилання на обставини; 4) посада, яку обіймає особа; 5) виклад обставин, що дають підстави вважати, що перебування на посаді підозрюваного сприяло вчиненню злочину; 6) виклад обставин, що дають підстави вважати, що підозрюваний перебуваючи на посаді, знищить чи підробить речі і документи, які мають суттєве значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливатиме на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджатиме кримінальному провадженню іншим чином; 7) перелік свідків, яких слідчий, прокурор вважає за необхідне допитати під час розгляду клопотання.

До клопотання повинні бути додані : 1) копії матеріалів, якими слідчий, прокурор обґрунтовує доводи клопотання; 2) документи, які підтверджують надання підозрюваному копій клопотання та матеріалів, що обґрунтовують клопотання; 3) витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження (ч. 6 ст. 132 КПК України).

Частиною 1 ст. 156 КПК України передбачено, що клопотання про відсторонення від посади розглядається слідчим суддею не пізніше трьох днів з дня його надходження до суду за участю слідчого та/або прокурора та підозрюваного, його захисника. Слід звернути увагу на те, у ця норма не визначає, як повинен діяти слідчий суддя, якщо дані учасники кримінального провадження не з'явилися до суду.

По цьому питанню Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ України надано роз'яснення у інформаційному листі № 223-558/0/4-13 від 5 квітня 2013 р. «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» [2, с. 174-184]. У п. 15 даного листа зазначено, що в разі відсутності цих осіб суд має відкласти розгляд клопотання та вжити заходів для забезпечення їх прибуття до суду. Зокрема, у випадку неприбуття в судове засідання прокурора або захисника, участь якого відповідно до положень КПК України чи за рішенням суду є обов'язковою, суд має відкласти розгляд клопотання, визначивши дату, час та місце проведення наступного засідання. Якщо ж причина неприбуття цих осіб не є поважною, суд порушує питання про відповідальність прокурора або захисника, які не прибули, перед органами, які уповноважені притягати їх до дисциплінарної відповідальності.

Під час розгляду клопотання слідчий суддя має право за клопотанням сторін або за власною ініціативою заслухати будь-якого свідка чи дослідити будь-які матеріали, що мають значення для вирішення питання про відсторонення від посади (ч. 3 ст. 156 КПК України). Це, зокрема, можуть бути свідки, котрі підтверджують дії службової особи щодо знищення чи підроблення документів, впливу на учасників кримінального процесу, або свідки, які викликаються за клопотанням сторони захисту та спростовують позицію слідчого, прокурора щодо наявності підстав для відсторонення від посади.

Порядок вирішення питання про відсторонення від посади регламентується ст. 157 КПК України. Слідчий суддя має прийняти рішення про відсторонення від посади, якщо під час проведення судового засідання слідчий, прокурор доведе наявність достатніх підстав вважати, що такий захід необхідний для припинення злочину, припинення або запобігання протиправній поведінці підозрюваного, який, перебуваючи на посаді, може знищити чи підробити речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, незаконними засобами впливати на свідків та інших учасників кримінального провадження або протиправно перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином. Слідчий суддя повинен відмовити у задоволенні клопотання про відсторонення від посади, якщо слідчий, прокурор не доведе наявність таких підстав.

При вирішенні питання про відсторонення від посади слідчий суддя зобов'язаний врахувати такі обставини: 1) правову підставу для відсторонення від посади; 2) достатність доказів, які вказують на вчинення особою злочину; 3) наслідки відсторонення від посади для інших осіб. При цьому слідчий суддя має враховувати як «позитивні» наслідки застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження (зокрема, унеможливлення впливу на свідків та інших учасників кримінального провадження), так і негативні (зупинка підприємства, простій, невиплата заробітної плати тощо). Про це йдеться у п. 15 вищезазначеного

інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

За наслідками розгляду клопотання слідчий суддя постановляє ухвалу, у якій зазначає: 1) мотиви застосування або відмови у задоволенні клопотання про відсторонення від посади; 2) перелік документів, які посвідчують обіймання особою посади та які підлягають поверненню особі або вилученню на час відсторонення від посади; 3) строк відсторонення від посади, який не може становити більше двох місяців; 4) порядок виконання ухвали. Копія ухвали надсилається особі, яка звернулася з відповідним клопотанням, підозрюваному, іншим заінтересованим особам не пізніше дня, наступного за днем її постановлення, та підлягає негайному виконанню в порядку, передбаченому для виконання судових рішень.

Список використаних джерел

1. Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів: постанова Пленуму Верховного Суду України № 15 від 8 жовтня 2004 р. // Постанови Пленумів Верховного Суду України в кримінальних справах. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2010. – С. 313-322.

2. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ України № 223-558/0/4-13 від 5 квітня 2013 р. // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / відп. ред. В. С. Ковальський. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – С. 174-184.

Кириленко С.С.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ПОЧЕРКОЗНАВЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ РУКОПИСІВ, ВИКОНАНИХ ОСОБАМИ В СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО СП'ЯНІННЯ

Доволі поширеними в судовому почеркознавстві на сьогодні є неідентифікаційні дослідження рукописних текстів та рукописних записів, виконаних особами в стані алкогольного сп'яніння різного ступеня тяжкості. Про це свідчить і експертна практика, в результаті дослідження якої стало відомо про численні випадки виконання рукописів в різноманітних за призначенням та походженням документах особами, що перебували під впливом цього збиваючого фактору. Почеркові об'єкти, виконані у такому стані, зустрічаються у різного роду договорах, дорученнях, боргових розписках, передсмертних записках, заявах, процесуальних документах тощо.

Згідно з існуючою методикою вирішення судово-почеркознавчих діагностичних завдань в рамках вирішення головного судово-почеркознавчого діагностичного завдання експерт має вирішувати комплекс